

Az iparivilágnak Marosvásárhely

nehány évtized óta — a kapitalista és munkásproletársztály harcoss ellentéte képezi a milieu-jét. Az ellentét örök, de a modern szociológusok elméletei, tudományos megalapozott tételei alapján csak a legújabb időben nyert a munka védelmét célzó szervezeti formákat.

Szükséges-e megkérdeznünk, vajjon van-e jogosultságuk a munkás-millióknak, — kik az élet legdrágább termékével, munkájukkal gazdagítják a közt; van-e joguk önmaguk védelmére szervezkedni azzal a tőkével szemben, melynek érdekei az ők érdekeivel ellentétbe kerülhetnek s vajmi gyakran kerülnek is? A ki ismeri a legfejlettebb iparállamoknak, mint például Angliának mult századbeli munkásviszonyait, az államokban a munkásnép égbekiáltó sorsát, az egy pillanattig se fog a munkások szervezkedésének a jogosultsága fölött dubitálni.

De vegyük tekintetbe azt is, hogy a szakszervezetbe tömörült munkásság, még a háborút közvetlen megelőző időben se kapta meg az osztársadalomtól a munka értékét és jelentőségét megillető méltánylást. E g e s z működése, hogy úgy mondjuk — rendőri felügyelet alatt állott. Ezzel szemben a tőke pártján találjuk az államot az ő hatóságaival, az egyházat az ő tartózkodásával és a munka verejtékének szagától irtózó finnyás közönséget. Magárahagyottsága még inkább igazolja nemzetközi szervezkedését, melynek bizonyos határok között jogosultságot vivott ki az államok alkotmányában is.

Sajátságos, hogy az államok, melyek fennállásukat, életüket és fejlődésüket a munkának, a munka gyümölcsének köszönhetik, csak vonakodva, többnyire súlyos pressziók nyomása alatt adtak alkotmányban gyökerező jogot és szabadságot a munkásosztály szervezkedésére.

Ezek után érthető lesz a kérdésünk, vajjon helyesen, jogosan, méltányosan és észszerűen cselekszik-e Magyarország, ha új alkotmánytervezetében — még azokat az alkotmányjogi biztosítókat se adja meg a munkásságnak az érdekei védelmére, amivel a háboru előtt bírt? Nem volna-e ez retrográd irány, határozott antidemokratizmus?

viisszakéri autonómiáját.

A városi tanács a törvényhatósági bizottság összehívásáért és a községi választásokért.

— Saját tudósítónktól. —

Nagy horderejű és fontos helyi vonatkozásán túl is jelentős, bizonyára visszhangra találó mozgalmat indított Marosvásárhely város tanácsa, midőn a kormányhoz, illetve a belügyminiszterhez a városok autonómiája és a törvényhatósági bizottságok összehívása, továbbá a községi választások elrendelése tárgyában feliratot intéz. Ennek előzményei, a költségvetés tárgyalására összehívott és tárgyalás nélkül szétoszlott bizottság ügye ismeretes. Felelősség és megbízás nélküli adhoc bizottságok nem határozhatnak a város ügyeiben, de maga a tanács is, melyre hovatovább súlyos feladatok hárulnak, nem nélkülözheti a törvényhatósági bizottság támasztát.

A városi tanács alábbi feliratot intézte a belügyminiszterhez:

A háboru kábultságából feléledt pezsgő városi élet egy pillanatra sem állhat meg, a közgazdatis folytonossága egy percig sem szünetel és mégis immár másfél évet meghaladó idő óta polgárságunknak nem áll módjában, hogy közvagyonával törvényes uton saját maga rendelkezék és bizalmának letéteményesei alkotmányos uton állapítsák meg az évi háztartás vezetésének feltételeit.

Meg vagyunk arról teljes mértékben győződve, hogy sem Nagyméltóságod, sem a királyi kormány egyeteme nem szándékozik ma, a midőn már az ostromállapotnak a csatolt területeken való teljes megszüntetése van tervbe véve, az állami konszolidáció utja elé ily súlyos akadályokat gördíteni és a városok saját ügyeinek elintézését továbbra is a városi polgárság önrendelkezési jogainak teljes negligálásával intézni el.

Az erdélyi városok a legzárkottabb politikai viszonyok között is évszázadokon keresztül sziklaszilárd védbástyái voltak a lelkiismereti és politikai szabadságjogoknak, a városi és a vármegyei törvényhatóságok mindig az alkotmányos élet leghatalmasabb biztosítékai voltak és az évszázados harcok pusztításai közepette a virágzó gazdasági élet megnyugtató oázisai.

Ez értékes hagyományokat ápolva emelkedtek városaink a nyugateurópai kultúrának az ipari és gazdasági fejlődésnek mai magas fokára, mely legbiztosabb talaját képezi az állami élet konszolidációjának.

A hat éves háboru borzalmait után ime elérkezett a békének áldásos korszaka, a mikor meg kell adjuk a virágzó városi élet összes attributumait.

Ez pedig csak egy módon képzelhető el: ha haladék nélkül sürgős intézkedések tétetnének

az érvényben levő törvényeink alapján megalakítandó városi törvényhatósági bizottságoknak gyors megalakítása iránt.

Nem a politikai demonstrációk céljaira, nem is az esetleges gravamenek hangoztatásaira kell e bizottságoknak összeülni, hiszen a politikai feszültség dinamikus hatásai nagyobb eredményel érvényesülhetnek a törvényhatósági bizottsági tárgyalásokon kívüli nyilvános politikai életben, hanem kizárólag a legprimitívbb önrendelkezési jog gyakorlása végett, a legfontosabb anyagi kérdések megnyugtató elintézésére céljából kell a városi közgyűléseknek ma már végre összejönnie. És miként városunk közgyűlési terme a multban is mindig távol tudott maradni az országos politikai áldatlan pártküzdelmektől, úgy nem kétséges, hogy a jövőben még fokozottabb mértékben fogja a törvényhatósági bizottság kizárólag a város speciális érdekeit szolgálni.

Egy új törvényhatósági bizottságnak megválasztása a jelenlegi bizonytalan politikai viszonyok között hiányosan összeállított választási névjegyzékek alapján nem tudná a kitűzött súlyos feladatokat teljes megnyugvásra megoldani. Ezért kívánatos lenne, hogy addig is, míg ezen törvényhozási uton elintézendő kérdések végrehajthatók lennének, ideiglenes megoldásként a legutóljára működő törvényhatósági bizottságok hivatnak össze, hogy a balasztást nem tűrő kérdések egész sorozatát, a végleges állapotok bekövetkezéséig letárgyalhassák.

Azon biztos eredményben, hogy úgy Nagyméltóságod, mint

a magas királyi kormány, e kérdések nagy fontosságának tudatában, meg az állami élet teljes konszolidációja érdekében is, minden lehető elkvánnak követni a sokat különböző törvényes rend és alkotmányos, demokratikus élet visszaállítása iránt, tisztelettel bátrak vagyunk Nagyméltóságod elé a következő előterjesztéssel járulni:

„Tekintettel arra, hogy a városi törvényhatóságok a pénzügyi és gazdasági kérdésekben az ipari és kereskedelmi ügyek lebonyolításában, valamint a kulturális és szociális kérdések leg-sürgősebb ügyeinek elintézésében a törvényes képviselőtestületeknek, a városi törvényhatósági bizottságoknak működését nem nélkülözhetik, mivel ezek szünetelése alatt a kormányzatnak ellenőrzése nélkül, kizárólag rendeletekkel való végrehajtásával, a nagy fontosságú közügyek teljes megnyugvásra nem intézhetőek el, méltóztassék haladék nélkül a kir. kormánynál javaslatot tenni az iránt, hogy törvényhozási uton a városok törvényhatósági bizottságai a legáltalánosabb egyenlő és titkos választási jog alapján, minél előbb megalakíthatók legyenek.

Addig is azonban, míg a törvényhozási uton szükséges intézkedések végrehajthatók lesznek, méltóztassék sürgősen rendelkezni a tekintetben, hogy a végleges törvényhatósági bizottságok megalakulásáig a legutóljára működő törvényhatósági bizottságok csatolt területeken ma is érvényben maradt 1886. évi XXI. t. c. -ben megállapított joghatóságok gyakorlása végett összehívassanak.

Az orosz—lengyel háboru.

Angolország szerepe a béke létrejöttén.

London, augusztus 1. Anglia Csincserin jegyzékére adott válaszában kijelenti, hogy az angol kormány nagy súlyt helyez arra, hogy az orosz—lengyel megbízottak tárgyalásainál a többi államok képviselője is jelen legyenek. A konferencia így alapját képezhetné a béke létrejöttének és Európa helyreállításának. A béke csak Lengyelország függetlensége alapján jöhet létre. Kívánatos, hogy a szomszédos államok képviselői is jelen legyenek, hogy Oroszországnak a többi szomszéd

államával való viszonyait végre egységesen szabályozzák. Miután a konferencia e kérdéseket elintézte, azon kérdések is napirendre kerülnek, melyek a Szovjet-Oroszország és a többi állam között egyenetlenkedéseket okoztak, a melyeket kölcsönös megbeszéléssel sikerülhet elintézni. (D. T. Ü.)

Varsó, augusztus 1. A lengyel főhadiszállás értesítette az orosz főparancsnokságot, hogy július 30-án elküldi megbízottait a fegyverszüneti feltételeknek a nemzetközi jogszokások szerinti megbeszélésére. (D. T. Ü.)

= **A magyar békeszerződés ratifikálása.** A Neue Freie Presse jelenti Budapestről: A Teley kormány megkezdte működését. Valamennyi miniszteriumban megkezdődött a munka és ennek keretében legelső sorban is a kormány által programjába felvett reformjavaslatok készülnek el. — A Zeit jelenti: A nemzetgyűlés a kormányalakítás formái tudomásvétele után most már megkezdte érdemleges tárgyalásait. A legelső törvényjavas-

lat a költségvetésről szól s ezután következnek a földreformról, a vagyondézmáról benyújtandó törvények. E közben a békeszerződés ratifikálásának ügye is napirendre kerül. Hogy ez utóbbi milyen időpontban kerül tárgyalás alá, erről ezidő szerint nincs biztos értesülés, de előreláthatólag a magyar nemzetgyűlés őszi ciklusának megkezdésekor történik meg a béke ratifikálása.